

Автор:

В'юн Софія Володимирівна,
студентка IV курсу,
Спеціальності «Середня освіта (інформатика)»

Науковий керівник:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теоретичних основ інформатики
Франчук Наталія Петрівна

СТАН ТА ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ІНФОРМАТИКИ

Анотація. Мета дослідження – розробка методичних особливостей навчання лінгвістичної інформатики, теоретичне обґрунтування ефективності використання особливостей методичної системи навчання лінгвістичної інформатики при вивченні дисциплін інформатичного циклу, розробка курсу «Лінгвістична інформатика» та дослідження ефективності впровадження даного курсу у вищих педагогічних навчальних закладах.

Предмет дослідження – система методичних особливостей навчання лінгвістичної інформатики як прикладної лінгвістичної дисципліни у вищих педагогічних навчальних закладах.

Ключові слова: лінгвістична інформатика, методика, прикладна лінгвістика, навчальна дисципліна.

Вступ. Лінгвістична інформатика є одним із найбільш перспективних напрямків сучасної прикладної лінгвістики. Як відносно нова лінгвістична галузь, лінгвістична інформатика розпочала своє активне становлення у 60-ті роки ХХ століття у зв'язку з інтенсивною комп'ютеризацією всіх сфер суспільства. Проте, за ці роки, у сфері лінгвістичної інформатики отримано значні наукові і практичні результати: було створено системи машинного перекладу текстів з одних природних мов на інші, системи автоматизованого пошуку даних в текстах, системи автоматичного аналізу та синтезу мовлення, і з кожним роком список досягнень збільшується, адже рівень обчислювальної техніки постійно зростає.

Постановка задачі. Проблематика лінгвістичної інформатики широко обговорюється на міжнародних конференціях з штучного інтелекту різних рівнів, в США щоквартально виходить журнал «Комп'ютерна лінгвістика», кожні два роки проходять міжнародні конференції з комп'ютерної лінгвістики – «КОЛІНГ». В українському ж науковому просторі перші праці в цій галузі були пов'язані з моделюванням штучного інтелекту, вивченням статистичних закономірностей письмового й усного мовлення. Основи лінгвістичної інформатики в Україні заклали такі науковці: В.В. Акуленко, П.Г. Асоянц, Т.К. Вінцюк, В.І. Перебийніс, В.І. Севбо, Е.Ф. Скороходько.

В українському науковому просторі лінгвістична інформатика має низку важливих завдань:

- удосконалення систем автоматизованого перекладу;
- реалізація автоматичного розпізнавання мовлення для української мови;
- створення відкритих систем автоматичного морфологічного, синтаксичного та семантичного аналізу українських текстів.

Лінгвістична інформатика, як наука, висвітлює принципи побудови моделі, що відображають конкретні процеси мовленнєво-розумової діяльності людини в конкретній ситуації. А саме, моделі найрізноманітніших комунікативних та когнітивних здатностей людини – створення інформаційних систем, моделювання та аналіз текстів, зберігання та опрацювання даних.

Мета роботи. Метою дослідження є розробка методичних особливостей навчання лінгвістичної інформатики, теоретичне обґрунтування ефективності використання

особливостей методичної системи навчання лінгвістичної інформатики при вивченні дисциплін інформатичного циклу, розробка курсу «Лінгвістична інформатика» та дослідження ефективності впровадження даного курсу у вищих педагогічних навчальних закладах.

Основна частина. У фаховій літературі існує багато загально визначень лінгвістичної інформатики (комп'ютерної лінгвістики), ось деякі з них:

- “Термін “комп'ютерна лінгвістика” задає загальну орієнтацію на використання комп'ютерів для розв'язання різноманітних наукових та практичних завдань, пов'язаних з мовою, аж ніяк не обмежуючи способи розв'язання цих завдань” [1, с.7].
- “Під терміном “комп'ютерна лінгвістика (computational linguistics) звичайно розуміють широку царину використання комп'ютерних інструментів – програм, комп'ютерних технологій організації та оброблення даних – для моделювання функціонування мови в тих чи інших умовах, ситуаціях, проблемних галузях, а також сферу застосування комп'ютерних моделей мови не лише в лінгвістиці, а й у суміжних з нею дисциплінах”[5, с.13].

Можна узагальнити, що лінгвістична інформатика – «самостійна лінгвістична дисципліна, яка розв'язує теоретичні й прикладні завдання мовознавства за допомогою комп'ютера. Комп'ютерна лінгвістика є водночас дисципліною теоретичною, фундаментальною, практичною і прикладною. Застосування нового дослідницького інструмента – комп'ютера – дає змогу на якісно новій фактичній основі, за допомогою нових дослідницьких методів та прийомів аналізу й синтезу мовних фактів розв'язувати теоретичні завдання сучасного мовознавства, одержувати відомості про будову та функціонування мовних об'єктів, які уможливають зміни в самій парадигмі знання про мову, оскільки дозволяють не лише по-іншому розв'язувати старі, а й ставити нові лінгвістичні завдання. Використання спеціального технічного засобу і підпорядкованих йому прийомів та процедур моделювання мовних об'єктів ставить комп'ютерну лінгвістику в ряд інших прикладних лінгвістичних дисциплін, таких, наприклад, як лінгводидактика, логопедія, експериментальна фонетика, стенографія, нейро- та біолінгвістика.»[1, с.8-9]

Висновки. Отже, лінгвістична інформатика стала результатом усвідомлення спільної для багатьох предметних галузей проблеми – автоматизації опрацювання різноманітних даних, що існують в суспільстві у вигляді тексту. Важливим фактором є двовимірність цієї науки в контексті поєднання лінгвістики та інформатики. Адже, в даному випадку, розуміння мовних систем та смисловий розбір та аналіз тексту поєднуються з впорядкуванням даних в бази знань, корпуси текстів, створення впорядкованих мереж з можливістю вбудовувати їх в інформаційні системи.

Список використаних джерел

1. **Карпіловська Є.А.** Вступ до прикладної лінгвістики: комп'ютерна лінгвістика: Підручник.— Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2006.— 188 с.
2. **Франчук Н.П.** Комп'ютеризований переклад з використанням web-орієнтованих програмних засобів // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія №2. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання: Зб. наук. праць /Редрада. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2012. – № 13 (20). – С. 120-124.
3. **Франчук Н.П.** Стан та перспективи технологій машинного перекладу тексту // Теорія та методика електронного навчання: збірник наукових праць. Випуск III. – Кривий Ріг : Видавничий відділ НМетАУ, 2012. – С. 319-325. (5-6 квітня 2012 р.).
4. **Городецкий Б.Ю.** Компьютерная лингвистика: моделирование языкового общения // Новое в зарубежной лингвистике. Компьютерная лингвистика. - М., 1989. - Вып. XXIV. - С.10.
5. **Баранов А.Н.** Введение в прикладную лингвистику. – М., 2001. – С.13.

6. **Брига Т.Р.** Розвиток прикладної лінгвістики як навчальної дисципліни. // Національний університет «Львівська політехніка» (Львів) - УДК 81.33.